

XIV. Uluslararası Bizantinoloji Kongresi

10 Eylül 1971'de Genel Kurulda dördüncü konu olan "Bizans ve Romanya" raporunun birinci raportörü E.Stanescu'nun "Bizance et les Pays Romains ant IX.-XU^e siècles" raporu hakkında yaptığım Fransızca intervention özeti :

"Profesör Stanescu'nun tafsilatlı raporu bir çok hususlarda bol malzemeyi ihtiva etmekle beraber, bazı noktalarını ben bir az müphem ve kâfi derecede aydınlatılmamış buldum. Birinci mesele, Dan II in hattı hareketi hakkındaki izahlardır. Bu Eflak voyvodosu, bilindiği gibi, İkinci Sultan Murad'a bidayette sadakatini arzemiş onunla 1422'deki İstanbul muhasarasında bulunmuş, fakat bir aralık Bizansa kaçmayı başarmıştı. Vidin Sancak beyi ile mücadelesi, karşılıklı akınlar bundan sonra vukubulmuştur. Bu muhasemat, raportörün iddia ettiği gibi, bizzat Padişah tarafından değil, Vidin Sancak Beyinin inisiyatifi ile yürütülmüştür. Zira, Osmanlı Hükümdarı o sırada daha başka mühim meselelerle meşguldü.

Stanescu'nun, Bizans İmparatorluğunun, Eflak ve Buğdan voyvodoluklarına itimat ettikleri kimseleri getirdikleri yolundaki beyanı doğrudur ve bu keyfiyet Bizans İmparatorluğu için olduğu gibi onun varisi olan Osmanlı İmparatorluğu için de esaslı bir siyaset ve hayatî bir zaruretti. Denilebilir ki Padişah ve Divan-ı hümayun daima Tuna beylikleri ile bir modus vivendi aramış ve bulmuştur. Bu siyaset, payitahtın zahire ve gıda maddeleri ihtiyacı mevzu bahis olduğu zaman daha büyük bir önem kazanıyordu.

İkinci mesele Jean Hunyady ile ilgilidir . Bu kudretli kumandan her şeyden ziyade Erolı ve Macar Krallığını Osmanlı İmparatorluğu futuhatine karşı savunmakta idi ve Anju hanedanı devrinden beri Vidin Sancak Beyi Mezit beyin ve müteakiben Hadım Şehabettin Paşanın 1442'de vukubulan mağlubiyetleri tedbirsizce hareketlerinin neticesi idi . Nitekim iyi şekilde hazırlanılmış meydan muharebeleri Varna ve Kosva (1444, 1448) savaşları Hunyady'nin kat'i hezimetini ve Osmanlıların büyük zaferleri demek idi. Bu bakımdan raportörün iddia ettiği gibi Belgrat Muhasserası (1456) Hunyady'nin büyük bir zaferi sayılamaz; muvakkat bir başarı idi. Ben raportörün Hunyady'nin birinci hedefinin Bizans İmparatorluğunu kurtarmak olduğunu zannetmiyorum . Onun gayesi Tuna Prenslüklerini idaresi altında birleştirmek ve bu suretle Macar Krallığını kuvvetlendirmek idi benim fikrime göre Keza, raportörün üçüncü Röma tabiri ile Moskova Prenslüğünü kastetmesini de izaha muhtaç bir keyfiyet addetmekteyim . Diğer yandan, raportörün bahis konusu ettiği Patrik Jennadios ve Kırım Hanlığı meselelerini de tatminkâr bulmadım.